

Proposta didàctica

Montserrat Perelló Margalef

La sang de la terra

Jordi Sierra i Fabra

 onadaedicions.com Maremàgnum, 04

1. ABANS DE LLEGIR

La sang de la terra és el títol de la primera novel·la de Jordi Sierra i Fabra inclosa a la col·lecció "Maremàgnum" d'Onada Edicions. Ens presenta un tema d'actualitat, el *fracking*, i les conseqüències que comporta. Malauradament, un tema de força ressò mediàtic al nostre país en què massa vegades hem hagut de sortir al carrer a defensar obvietats que no pensa el gran poder econòmic. Una novel·la en què els personatges, dos joves, juntament amb un periodista, es veuran abocats a fer de detectius entre altres coses per defensar el que és just, i també descobrir el culpable d'un assassinat. Una novel·la d'intriga en què no només el lector jove hi quedarà atrapat. Estàs preparat per a començar?

L'autor

Jordi Sierra i Fabra és un escriptor molt popular entre els joves, amb més de 400 títols publicats.

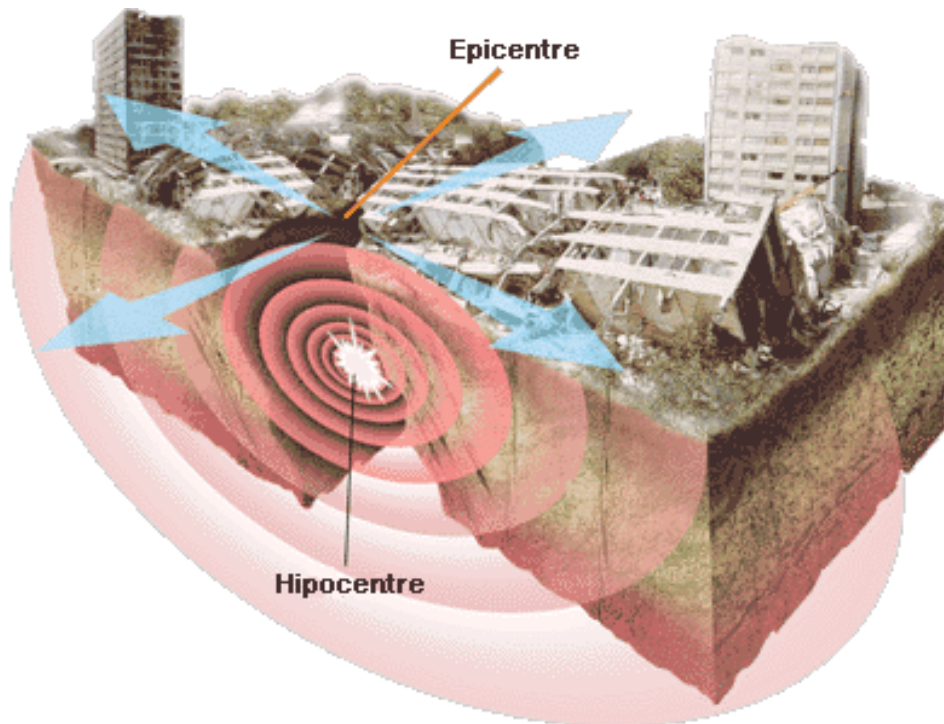
- ▶ Busca informació sobre ell i redacta'n una petita biografia distinta a la que apareix a la contracoberta del llibre. Pots consultar la pàgina web de l'autor: <http://www.sierraifabra.com>

El tema

La sang de la terra és el títol de la novel·la que començaràs a llegir. Aquest títol, tan metafòric, i la foto de la coberta, segur que et suggereixen alguna cosa. Anem a descobrir-ho fent un repàs de les vegades que la terra *ha sagnat*.

Molts terratrèmols des de sempre han sacsejat diferents parts de la terra. L'origen, en la majoria de casos, es deu a motius naturals, és a dir, a causa del fregament de les plaques tectòniques.

- ▶ Busca informació i descriu què és un terratrèmol provocat pel fregament de les plaques tectòniques. Fes-ho al costat d'aquest dibuix.

Al pròleg, el narrador introdueix algun dels terratrèmols més forts registrats en els darrers anys. Concretament, parla del de Tahití i el de Xile el 2010. Parla tant de la intensitat com de les víctimes mortals que van causar.

- Busca informació a Internet sobre aquests terratrèmols i anota la intensitat i el nombre de víctimes de cadascun.

Terratrèmol	Intensitat	Víctimes mortals
Tahití		
Xile		

- Com és que el nombre de víctimes no és proporcional a la intensitat dels terratrèmols?

La potència d'un terratrèmol pot ser quantificada per la seva magnitud, aquest concepte va ser introduït el 1935 pel sismòleg Charles Francis Richter. La magnitud es calcula a partir dels diferents tipus d'ones sísmiques tenint en compte paràmetres com la distància a l'epicentre, la profunditat de l'hipocentre, la freqüència del senyal, el tipus de sismògraf utilitzat, etc. Per això quan es produeix un terratrèmol parlem de l'*escala de Richter*, però hi ha altres escales per fer-ho.

- ▶ Esbrina quines altres escales per mesurar-los hi ha i com es diuen.

Però, de terratrèmols, també n'hi ha de provocats per altres causes com els d'origen volcànic, també natural, pel resultat de l'acumulació de magma a la cambra magmàtica d'un volcà i els d'origen artificial (o "sismes induïts") que són deguts a certes activitats humanes com bombaments profunds, extracció minera, explosions subterrànies o proves nuclears, que poden comportar sismes de feble a mitjana magnitud.

- ▶ Els terratrèmols que apareixeran a la novel·la quina causa creus que tindran, la natural o l'artificial?

Efectivament, són de causa artificial provocats per l'home. Concretament a causa de la la fracturació hidràulica o fractura hidràulica (coneguda en anglès com *hydraulic fracturing* o *fracking*). El *fracking* és una tècnica per possibilitar o augmentar l'extracció de gas i petroli del subsòl.

- ▶ Busca informació sobre aquesta tècnica d'extracció de gas o petroli, explica-la i fes-ne un dibuix o esquema, segur que en trobaràs molts a Internet.

- ▶ Hi ha molts països en què el *fracking* s'utilitza per tal de buscar gas o petroli. Fes una cerca per Internet de les mobilitzacions de població que provoca el fet de voler tirar endavant aquesta tècnica d'extracció de gas o de petroli i escriu un parell de titulars de notícies que t'impac-
tin. Pensa a anotar el diari del qual els has extret.

TITULAR 1

TITULAR 2

En la pàgina dels crèdits finals, l'autor mostra la seva gratitud al reportatge *Traure suc a la terra*, del programa *Societat Anònima*, emès per l'extinta Nou el novembre de 2013, i reconeix haver-lo fet servir com a font d'inspiració per a molts passatges de la història. Aquest programa es troba a Internet.

- ▶ Cerqueu el programa *Traure suc a la terra* a YouTube i visioneu-lo. Us ajudarà a posar-vos en situació de la problemàtica mediambiental que sofreixen els protagonistes de la novel·la.

2. DURANT LA LECTURA

L'estructura

Aquesta novel·la està dividida en diferents parts.

- ▶ Fes un resum de l'argument tenint en compte l'estructura de l'obra.

Parts	Capítols	Resum
Una setmana abans		
El primer dia		
El segon dia		
El tercer dia		
L'últim dia		
Dos dies després		

Els personatges

Podríem dir que els personatges de la novel·la s'agrupen segons tinguin relació amb els següents grups:

- ▶ Fes un esquema de relacions on surtin tots els personatges de l'obra en què es mostrin els lligams entre ells.

L'autor, quan parla del Carles i del Joan, utilitza sovint expressions que els defineixen com *ser un de sol, cos i ànima, mà i guant, dues cares de la mateixa moneda...*

- ▶ Fes una descripció del Carles i el Joan tenint en compte aquestes expressions.

CARLES

JOAN

El company del diari de Vicens Romaguera Pons, el Tomàs, li diu de manera irònica que li donaran el premi Pulitzer per l'article que vol escriure.

- ▶ Busca informació sobre aquest premi i escriu-la. Tingues en compte per quin motiu algú el rep, qui el concedeix, qui l'ha rebut...

PULITZER:

El cap de redacció del diari on treballa Vicens, en una conversa tensa que mantenen, li diu: "Escrius bé, ets bo, punyent, però si vols fer de Woodward

i Bernstein surt a fora i investiga, aconsegueix alguna cosa i després torna aquí i ho publiquem”.

- ▶ Busca informació sobre Woodward i Bernstein i digues per quin motiu li diu el que acabes de llegir.

WOODWARD

BERNSTEIN

CONCLUSIÓ

Jaume Redolat Auger és el dolent de l'obra. És el responsable de l'empresa Indutub i l'autor ens el presenta com un personatge sense escrúpols, arrogant i fatxenda.

- ▶ Busca fragments en l'obra en què es vegi clarament la seva fatxenderia i arrogància i anota'ls.

El narrador

- ▶ Digues quin tipus de narrador presenta l'obra i en quina persona i temps verbal està escrita

NARRADOR

PERSONA

TEMPS VERBAL

T'has adonat que la narració és ràpida i està intercalada amb l'estil directe dels personatges. A més, l'autor utilitza una tècnica de frases força curtes, fins i tot, de vegades mancades de verb i encadenades una a sota de l'altra

- ▶ Busca un fragment en què es percebi aquesta tècnica narrativa i reproduueix-lo.

- ▶ Per què penses que l'autor utilitza aquesta tècnica narrativa?

Lèxic

A la novel·la apareixen uns quants verbs formats a partir del procés de derivació.

- ▶ Anem a fer pràctica i, tot afegint prefixos i sufixos a aquests mots, construeix verbs. Els prefixos que utilitzaràs són: em-, des-, es-, im-.

PARAULA	VERB
bolcall	
benà	
gola	
boca	
quarter	
mut	
mòbil	
mordassa	
trava	
pàl·lid	

En aquesta obra podríem dir que hi apareix tot un seguit de paraules relacionades amb les conseqüències de la fracturació hidràulica, això és, amb els terratrèmols. D'aquest conjunt de paraules, en diem camp semàntic.

- ▶ Mira d'agrupar aquestes per diferents categories gramaticals: *sacsejada, tort, ampit, escutar, tremolor, xiscler, perforar, reble, esgarip, bolcat, espasme, udol, convuls, paret mestra, brunzit, esquerdar, prospecció, xisclar, llinda.*

SUBSTANTIUS	ADJECTIUS	VERBS

► Busca en aquesta sopa de lletres deu paraules que fan referència al camp semàntic estudiat.

B	A	S	O	I	C	C	E	P	S	O	R	P	B	A	C
A	C	S	P	G	E	O	E	N	X	K	O	B	O	H	O
D	I	I	E	A	S	T	P	Z	N	I	G	L	A	I	R
A	C	S	R	R	Q	O	I	G	J	M	S	L	C	P	R
J	F	M	F	F	U	K	C	T	E	E	F	C	K	O	O
E	B	E	O	G	E	T	E	E	M	O	P	P	L	C	L
S	A	O	R	I	R	O	N	U	H	V	L	I	M	E	O
C	J	G	A	Z	D	W	T	G	T	F	R	E	E	N	M
A	T	E	R	R	A	T	R	E	M	O	L	N	G	T	E
S	U	D	O	L	A	M	E	L	R	Y	G	T	O	R	R
H	F	R	S	F	A	G	N	I	K	C	A	R	F	E	T

Jordi Sierra i Fabra utilitza un llenguatge amb força figures retòriques: comparacions, metàfores, hipèrboles, personificacions...

► Aquí tens uns quants exemples d'aquestes figures perquè les identifiquis i n'expliquis el significat.

La por era un càncer corrosiu. (pàg.73)

El vehicle [...] estava més arrugat que una pansa. (pàg.101)

Dos anys sentint el mateix, cada vegada, com una lletania sense compassió. (pàg.83)

Aquest país sempre ha mirat cap a l'altre costat, com el ruc i la pastanaga... (pàg. 84)

Finestres obertes com ulls morts (pàg. 28)

Un xiscler que eriçava les ànimes. (pàg. 127)

El televisor [...] abocava les notícies [...] com si es tractés d'un pèndol oscil·lant sobre els seus caps. (pàg.46)

► L'autor també utilitza moltes expressions i frases fetes en la narració. Aquí en tens unes quantes per tal que diguis el seu significat:

Deixar anar un sermó

Atrapar in fraganti

Fer marrada

Anar-se'n a la Cotxinxina

Armar un daltabaix

Fer volar coloms

Tocar de peus a terra

Pagar els plats trencats

Moure els fils

Ser una arenga

Fer d'advocat del diable

Sembrar el dubte

A la mercè i a les rates

A la gatzoneta

3. DESPRÉS DE LLEGIR

En aquesta novel·la es parla del *fracking* i de les conseqüències que pot ocasionar. Els moviments sísmics per causes artificials, però, són més freqüents del que ens podem imaginar i, tal com passa a l'obra, poden passar a tocar de casa nostra. És el cas, per exemple, dels moviments sísmics produïts pel

projecte Castor davant del Delta de l'Ebre, o les prospeccions de gas al mar d'Alborán, o les extraccions d'aigua a l'aquífer de Llorca, insinuats també a l'obra en l'article que Vicens Romaguera escriu en el capítol 12.

- ▶ Llegeix de nou aquest article i busca informació sobre el terratrèmol que va tenir lloc a Llorca el 2011.
- ▶ Dibuixa on es troba el mar d'Alborán i marca on s'estan fent aquestes prospeccions.
- ▶ Esbrina en què consisteix el projecte Castor ubicat davant del Delta de l'Ebre.
- ▶ Fes un mapa ara de la zona on s'ubica aquest magatzem artificial situant-hi les poblacions, els rius i les muntanyes més importants.

Durant l'any 2013, les conseqüències d'aquest projecte van ser evidents en aquests territoris. Sobretot perquè es tracta d'una zona de la Mediterrània en què es troba una falla.

- ▶ Dibuixa en el mapa anterior la falla i marca els moviments sísmics que hi va haver i la magnitud que van tenir.

Com en la novel·la, en què existeix la Plataforma Ciutadana en Defensa de les Terres i que intenta paralitzar el *fracking* que està portant a terme l'empresa Indutub, el 2010 també va sorgir una Plataforma Ciutadana en Defensa de les Terres del Sénia que ja va mobilitzar-se per intentar aturar aquest projecte perquè no complia amb la normativa europea.

- ▶ Busca informació per Internet sobre les actuacions i mobilitzacions que ha portat a terme des de llavors aquesta plataforma i fes-ne una llista.
- ▶ I ja per acabar, i tenint en compte que t'has convertit en un expert del periodisme d'investigació sobre els moviments sísmics, fes un article per a la revista del teu institut en què recomanis la lectura de *La sang de la terra* de Jordi Sierra i Fabra tot relacionant-la amb els terratrèmols que es podrien evitar.

Proposta didàctica

Montserrat Perelló Margalef

La sang de la terra

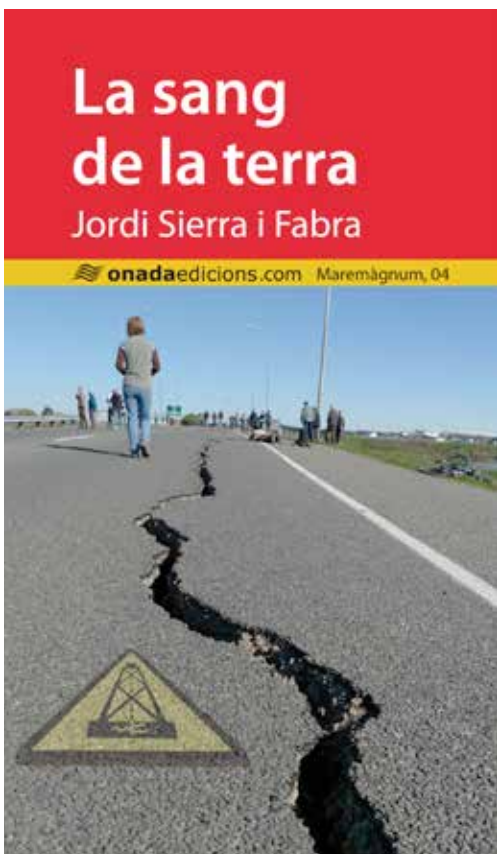
Jordi Sierra i Fabra

La terra es mou. Una sèrie de terratrèmols d'intensitat creixent tenen atemorida la població. Atemorida i indignada, perquè saben qui n'és el culpable: els moviments es produeixen des que l'empresa Indutub començà a perforar el terra amb la tècnica del fracking. Un d'aquests sismes deixa al descobert uns documents reveladors del geòleg Isidre Amat, mort mesos enrere en estranyes circumstàncies. Els seus fills, Joan i Carles, no es quedaran impassibles davant la nova informació que tenen a les mans. I traçaran un pla arriscat per desemmascarar els criminals i fer pública la veritat.

La sang de la terra és una novel·la d'intriga que enganxa des de les primeres línies. El lector viurà en primera persona la desesperació dels protagonistes i la seva lluita contra les mentides i els excessos de les grans corporacions. Una batalla desigual entre la ciutadania i els poderosos que comptarà, per fortuna, amb la complicitat d'un periodista jove compromès amb la justícia.

Maremàgnum, 04

ISBN: 978-84-15896-29-6

 onadaeducacio.com

atencio@onadaeducacio.com

Plaça de l'Ajuntament, Local 3 • 12580 Benicarló • 964 47 46 41